

Bibliografie

1. Chamorro-Premuzic, T., Intellectual competence and the intelligent personality A third way in differential psychology / T. Chamorro-Premuzic, A. Furnham // Review of General Psychology, 2006, v. 10, № 3, p. 251–267.
2. Constantinescu, M., Competența socială și competența profesională, Economica, București, 2004.
3. Găleanu, S.M., Competența parentală. Modele de conceptualizare și diagnostică, Ed. Universitară, București, 2012.
4. Психодиагностика детей. / Сост. Галанов, А.С., ТЦ Сфе-ра, Москва, 2002.
5. Gutu, Vl., Învățământul centrat pe competențe: abordare teleologică. // Didactica Pro, 2011, nr.1 (65), p. 2.
6. Лобанов, А.П., Интеллект и когнитивные стили, Диаль, Орша, 2006.
7. Савин, Е.Ю., Понятийный и метакогнитивный опыт как основа интеллектуальной компетентности в научной деятельности.// Психологический журнал, 2004, № 5, с. 50-60.
8. Холодная, М.А., Психология интеллекта. Парадоксы исследования. /– 2-е изд. СПб., Питер, 2002.
9. Холодная, М.А., Когнитивные и метакогнитивные предпосылки интеллектуальной компетентности в научно-технической деятельности. // Психо-логический журнал, 2005, № 1, с. 29-37.

CONSEMNAREA REZULTATELOR OBSERVĂRII – ETAPĂ IMPORTANTĂ ÎN FORMAREA ABILITĂȚILOR DE EXPLORARE A MEDIULUI DE CĂTRE PREȘCOLARI

GÎNJU Stela, dr., conf. univ.

Summary

This article is about the problem of organizing and correct using of the observation method, which leads to developing the

discovery abilities of the preschoolers. The stage of assignation of the observation's results is highlighted, whereas the educators ignore them. The author gives concrete examples of assignation of the observation's results: graphical, practical and mental.

Formarea abilităților de explorare a mediului de către preșcolari este vizată de Curriculumul educației timpurii și preșcolare din Republica Moldova (2008) prin următorul obiectiv – cadru: „Dezvoltarea interesului de a cunoaște natura și omul, dezvoltarea abilităților de explorare, aplicând elemente de observare și experimentare” [1, p. 59] și de Standardele de învățare și dezvoltare a copiilor de la naștere până la 7 ani: **1, 5 - 3 ani:** Indicator 616. Utilizează explorarea prin încercare și eroare pentru a rezolva probleme; **3 - 5 ani:** Indicator 618. Explorează mai multe căi de soluționare a unei probleme și alege una din ele; **5 - 7 ani:** Indicator 688. Caută independent informații despre mediu prin utilizarea simțurilor, experimente, observări [2, p. 92, 93, 103].

După cum afirmă psihologii și fiziologii, copiii deja se nasc exploratori și mici cercetători. A explora este starea normală a copiilor.

Activitatea de explorare, după Savencov A.I., este o activitate intelectuală și creativă specifică, care este rezultatul funcționării mecanismelor activității de investigare și bazată pe un comportament exploratoriu [7]. Panov V.I. definește abilitatea de explorare ca o formă superioară a activității [8]

Deci, abilitatea de explorare este activitatea copilului orientată spre descoperirea structurii unor corpuri, relațiilor dintre ele și diverse fenomene ale naturii, ordonării și sistematizării lor.

Ideile lui Piaget, privind impactul învățării prin descoperire și explorare asupra dezvoltării copiilor mici ne confirmă faptul că explorarea constituie baza educației în copilăria timpurie [4, p. 24]

Rolul educatorului este de a nu-l împiedica pe copilul să exploreze, ci dimpotrivă, să-l încurajeze spre explorare, să-i asigure securitatea, să-i creeze suport pentru explorare.

Una dintre metodele didactice, care ar favoriza formarea și dezvoltarea abilităților de explorare a mediului de către preșcolari, este observarea.

În semnificație originală, a observa înseamnă „a avea înaintea ochilor” sau a lua în atenție obiecte, fenomene, fapte, în vederea cunoașterii mai bine a acestora, a cercetării lor sub diverse aspecte. [3] Dar, totodată într-o observare asupra mediului pot fi antrenați și alți analizatori, decât cel vizual. Anume prin aceasta, observarea prezintă cel mai mare avantaj ce favorizează „percepție polimodală”, obținută prin „canale multisenzoriale” [ibidem, 3].

Psihologul A.A. Smirnov afirmă că observarea este definită ca o percepție dirijată, planificată, de o durată mai lungă a unui corp sau fenomen al mediului.

S.L. Rubinștein și B.M. Teplov nu neagă baza senzorială a observării, dar deplasează accentul pe procesele intelectuale. Teplov numește figurat observarea „percepție gânditoare”. Un alt savant, B.G. Ananiev, considera că „observarea este o activitate psihică complexă, în care se reunesc percepția, gândirea și vorbirea” [apud, 9].

Observarea se bazează pe o anumită logică a activității de explorare: în primul rând, copilul își pune sau primește o problemă, pe care dorește să o rezolve, apoi, împreună cu educatorul se informează, adună date, se realizează corelații pentru a „rezolva problema” și apoi se dă răspuns la problema formulată.

În organizarea unei observări, educatorul trebuie să țină cont de următoarele cerințe:

1. formularea clară și interesantă a problemei / sarcinii propuse copiilor. Este necesar să așteptăm un feed-back emoțional din partea copiilor;

2. crearea condițiilor favorabile pentru realizarea cât mai eficientă a observării;

3. implicarea unui număr mai mare de analizatori în realizarea observării;

4. consemnarea rezultatelor observării [5, p. 332].

Necesitatea elaborării acestui articol a apărut din faptul că majoritatea cadrelor didactice nu acordă importanță etapei de consemnare a rezultatelor observării și, în multe cazuri, nici nu o realizează. Dar consemnarea rezultatelor observării este destul de importantă, anume pentru formarea și dezvoltarea abilităților de explorare a mediului la preșcolari. Prin consemnare are loc finalizarea, consolidarea realizării observării. Dacă, în majoritatea cazurilor, în timpul observărilor predomină memoria vizuală, în timpul etapei de consemnare a rezultatelor participă și se dezvoltă și alte tipuri ale memoriei: motorie, auditivă, tactilă. Consemnarea permanentă a rezultatelor observării favorizează dezvoltarea atenției, a spiritului de observare. Pentru a realiza consemnarea datelor, copiii trebuie să evidențieze detalii ale corpurilor, să le memoreze. Consemnarea rezultatelor observării conduce la dezvoltarea gândirii.

Încă în 1989, Dreazgunova V.A. [6] propune trei tipuri de consemnare a rezultatelor observării :

1. *consemnarea mentală a rezultatelor observării* – fixarea rezultatelor observării în mintea copiilor. De exemplu, preșcolarii observă un corp și apoi îl descriu, fără a-l privi;

2. *consemnarea grafică a rezultatelor observării* - fixarea rezultatelor observării în diverse tabele, calendare, grafice;

3. *consemnarea practică a rezultatelor observării* - ierbarizarea plantelor, realizarea unor lucrări practice ce presupun fixarea celor observate anterior; înregistrarea sunetelor naturii etc.

În continuare propunem câteva exemple de consemnare a rezultatelor observării, adaptate pentru vârsta preșcolară.

Tema zilei: Copacii din jurul grădiniței

Obiective de referință:

1. să examineze și să caracterizeze grupurile de obiecte vii și inerte din natura înconjurătoare.

Obiective operaționale:

la sfârșitul activității de observare copilul va fi capabil:

- să descrie 2-3 copaci din jurul grădiniței în baza observărilor efectuate.

Forma de organizare a instruirii: plimbare.

Descrierea etapei de consemnare a rezultatelor observării.

În timpul plimbării, copiii observă, împreună cu educatorul, copacii din jurul grădiniței: castanul, molidul ș.a. Educatorul adresează întrebări, copiii observă și răspund. După realizarea observării, copiii realizează consemnarea mentală a rezultatelor observării. Educatorul le propune ghicitori-descrieri scurte despre copacii observați, iar copiii determină ce copac este. De exemplu: este verde și are frunze ghimpoase – molidul; are buzdugane și frunze ca palma – castanul.

Educatoarea poate propune copiilor să și elaboreze astfel de descrieri-ghicitori.

Tema zilei: Corpurile din natură

Obiective de referință:

- să examineze și să caracterizeze grupurile de obiecte vii și inerte din natura înconjurătoare.

Obiective operaționale:

la sfârșitul activității de observare copilul va fi capabil:

- să enumere, în baza realizării observării, cite 2 – 3 corpuri ce se scufundă și care plutesc pe apă.

Etapa activității: reflecție

Centrul de activitate: apă și nisip

Descrierea etapei de consemnare a rezultatelor observării: copiilor din Centrul apă și nisip li se propune 3 – 4 corpuri inerte

(creion din lemn; un cui de metal; un capac de masă plastică; o monedă, un vas cu apă).

Copiii vor arunca corpurile în vasul cu apă și vor observa care dintre corpuri plutesc pe apă și care dintre ele se scufundă. După ce se realizează observarea, copiilor li se propune să realizeze consemnarea grafică a rezultatelor observării.

Pentru vârsta de 3 – 4 ani, educatorul le propune o imagine, pe care este reprezentat un vas cu apă și imagini cu corpurile supuse observării (Figura 1). Sarcina copiilor este să aplice imaginile corpurilor pe suprafața apei (care au plutit) sau în apă (care s-au scufundat) (Figura 2).

Figura 1. Fișă pentru consemnarea rezultatelor observării

Figura 2. Fișă cu rezultatele observării consemnate

Pentru vârsta de 5 – 6 ani, putem să mărim numărul de obiecte și propunem o altă fișă de consemnare a rezultatelor, constituită dintr-un tabel, cu imaginile corpurilor supuse observării (Figura 3). Sarcina copiilor este să traseze săgeți, prin care vor indica plutirea (săgeată orientată în sus) sau scufundarea corpurilor (săgeată orientată în jos) (Figura 4).

CORPURI	↑ ↓

CORPURI	↑ ↓
	↑
	↑
	↓
	↓

Figura 3. Tabel pentru consemnarea observării
 Figura 4. Tabel cu rezultatele observării consemnate

Tema zilei: Iepurașul

Obiective de referință:

- să examineze și să caracterizeze grupurile de obiecte vii și inerte din natura înconjurătoare.

Obiective operaționale:

la sfârșitul activității de observare copilul va fi capabil:

- să descrie aspectul exterior al iepurașului.

Etapă activității: reflecție.

Centrul de activitate: Arte.

Descrierea etapei de consemnare a rezultatelor observării.

După ce s-a realizat activitatea de observare a iepurelui, copiilor din centrul Arte li se propune o imagine alb-negru a iepurelui și bumbac de culoare albă, gri, maro. Sarcina copiilor este să aplice pe imagine acel bumbac, care va reprezenta culoarea reală a iepurelui observat.

Metoda observării este o metodă intuitivă, care, ca orice altă metodă, are atât avantaje, cât și dezavantaje, dar organizată și desfășurată corect, poate contribui la dezvoltarea abilităților de explorare a mediului, care, la rîdul lor, conduc la dezvoltarea armonioasă a preșcolarului.

Bibliografie

1. Bolboceanu, A., Curriculumul educației timpurii și preșcolare din Republica Moldova, Editura Cartier, Chișinău, 2008
2. Bolboceanu, A., Standarde de învățare și dezvoltare pentru copilul de la naștere până la 7 ani, Editura Imprint-Star, Chișinău, 2010
3. Cerghit, I., Metode de învățămînt, Polirom, Iași, 2006
4. Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară, S.n. Tipogr.Vitejesc, 2014, Chișinău.
5. Гогоберидзе, А., Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения. Учебник для ВУЗов, Издательство Питер, 2015 г
6. Дрязгунова, В.А., О фиксации наблюдений за явлениями природы. Воспитательно-образовательная работа с детьми 6 лет, Тула, 1989.
7. Савенков, А. И., Методика исследовательского обучения младших школьников, Издательство «Учебная литература», Самара, 2004.
8. Панов, В.И., Экологическая психология, Наука, Москва, 2004.
9. <http://elib.bspu.by.pdf>

EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARILOR ÎN PERSPECTIVA INTEGRĂRII ȘCOLARE *HAHEU-MUNTEANU Efrosinia, dr., conf. univ.*

Summary

The socio-emotional skills characteristics of preschool children in the perspective of the whole school are represented in this article. There are analyzed their development conditions. Furthermore, there were determined relationships between them.

Literatura de specialitate promovează ideea conform căreia educația la vârste timpurii are un aspect important pentru dezvoltarea societății și a oricărei comunități care dorește să se adapteze tendințelor actuale și de perspectivă. Psihopedagogia contemporană